

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

1 юли 2014 година*

„Преюдициално запитване — Национална схема за подпомагане, която предвижда предоставяне на търгуеми зелени сертификати за инсталациите, произвеждащи електроенергия от възобновяеми енергийни източници — Задължение на доставчиците на електроенергия и на определени потребители да връщат всяка година на компетентния орган определена квота от зелени сертификати — Отказ за предоставяне на зелени сертификати за производствени инсталации, намиращи се извън съответната държава членка — Директива 2009/28/ЕО — Член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 — Свободно движение на стоки — Член 34 ДФЕС“

По дело C-573/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Förvaltningsrätten i Linköping (Швеция) с акт от 4 декември 2012 г., постъпил в Съда на 6 декември 2012 г., в рамките на производство по дело

Ålands Vindkraft AB

срещу

Energimyndigheten,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: V. Skouris, председател, K. Lenaerts, заместник-председател, A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, M. Safjan и C.G. Fernlund, председатели на състави, E. Levits, A. Ó Caoimh, Ал. Арабаджиев, C. Toader, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal (докладчик) и E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 5 ноември 2013 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Ålands Vindkraft AB, от F. Distefano, avvocatessa,

— за Energimyndigheten, от E. Brandsma и J. Johansson, в качеството на представители, подпомагани от K. Forsbacka, advokat,

* Език на производството: шведски.

- за шведското правителство, от А. Falk, С. Meyer-Seitz, С. Stege, U. Persson и S. Johannesson, в качеството на представители,
- за германското правителство, от Т. Henze и К. Petersen, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от М. de Ree и М. Bulterman, в качеството на представители,
- за норвежкото правителство, от М. Emberland и В. Gabrielsen, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от К. Herrmann, Е. Kružíková и J. Enegren, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 януари 2014 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (ОВ L 140, стр. 16), както и на член 34 ДФЕС.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Ålands Vindkraft AB (наричано по-нататък „Ålands Vindkraft“) и Energimyndigheten (Агенция по енергетика) по повод отказа на последната да одобри за целите на получаването на сертификати за електроенергия ветропарк, намиращ се на територията на Финландия и стопанисван от Ålands Vindkraft.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Директива 2009/28 влиза в сила на 25 юни 2009 г. и крайният срок за транспонирането ѝ в националното право е 5 декември 2010 г. Тази директива отменя Директива 2001/77/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 септември 2001 г. относно насърчаване на производството и потреблението на електроенергия от възобновяеми енергийни източници на вътрешния електроенергиен пазар (ОВ L 283, стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 36), считано от 1 януари 2012 г.
- 4 Съображения 1, 15, 25, 52 и 56 от Директива 2009/28 гласят:
„(1) Контролът на енергийното потребление в Европа, както и увеличеното използване на енергия от възобновяеми източници заедно с енергоспестяването и увеличената енергийна ефективност представляват важни части от пакета от мерки, необходими за намаляване на емисиите на парникови газове и за съобразяване с Протокола от Киото към Рамковата конвенция на Организацията на обединените нации по изменението на климата, както и с допълнителни общностни и международни ангажименти за намаление на емисиите на парникови газове след 2012 г. Тези фактори играят важна роля за подобряване на

сигурността на енергийните доставки, за насърчаване на технологичното развитие и иновациите и създаване на възможности за заетост и регионално развитие, особено в селски и изолирани области.

[...]

- (15) Изходната позиция, потенциалът за производство на енергия от възобновяеми източници и енергийният състав на всяка държава членка са различни. Ето защо е необходимо да се преобразува общностната цел за 20 % дял в индивидуални цели за всяка държава членка с оглед на справедливо и адекватно разпределение, като бъдат отчетени различните изходни позиции и потенциал на държавите членки, включително настоящите нива на енергия от възобновяеми източници и енергийният състав. Уместно е това да бъде направено, като се разпредели между държавите членки изискваното общо увеличение на използването на енергия от възобновяеми източници въз основа на еднакво увеличение на дела на всяка държава членка, претеглено спрямо техния [брутен вътрешен продукт (БВП)], приспособено да отрази техните изходни точки, и при отчитане, изразено като брутно крайно потребление на енергия, като се вземат предвид усилията, положени до момента от държавите членки за използване на енергия от възобновяеми източници.

[...]

- (25) Държавите членки имат различен потенциал по отношение на енергията от възобновяеми източници и прилагат различни схеми на национално равнище за подпомагане в областта на енергията от възобновяеми източници. Повечето държави членки прилагат схеми за подпомагане, които осигуряват предимства единствено за произведената на тяхна територия енергия от възобновяеми източници. За да функционират добре националните схеми за подпомагане, е изключително важно държавите членки да могат да контролират ефекта и разходите на националните схеми за подпомагане в зависимост от техния различен потенциал. Едно от важните средства за постигане на целта на настоящата директива е да се гарантира правилното функциониране на националните схеми за подпомагане, като тези съгласно Директива [2001/77], за да се поддържа доверието на инвеститорите и да се даде възможност на държавите членки да разработят ефективни национални мерки за съответствие с целите. Настоящата директива цели улесняването на трансграничното насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници, без да се засягат националните схеми за подпомагане. Тя въвежда незадължителни механизми на сътрудничество между държавите членки, които да им дават възможност да се споразумеят до каква степен дадена държава членка да подпомага производството на енергия в друга държава членка, както и до каква степен производството на енергия от възобновяеми източници следва да се отчита като изпълнение на общите национални цели на едната или другата. За да се осигури ефективността и на двете мерки за постигане на целите, т.е. на националните схеми за подпомагане и на механизмите за сътрудничество, е изключително важно държавите членки да могат да определят дали и до каква степен националните им схеми за подпомагане се прилагат за енергията от възобновяеми източници, произведена в други държави членки, и да се споразумеят за това, като прилагат механизмите на сътрудничество, предвидени в настоящата директива.

[...]

- (52) Гаранциите за произход, издадени за целите на настоящата директива, служат единствено като доказателство пред крайния потребител, че определен дял или количество енергия е произведено от възобновяеми източници. Гаранцията за произход може да се прехвърля от един притежател на друг независимо от енергията, за която се отнася. Въпреки това, за да се гарантира, че единица електроенергия от възобновяеми източници може да се [обяви] само веднъж на потребител, следва да се избягват двойно отчитане и двойно предоставяне

на гаранции за произход. Енергия от възобновяеми източници, чиято гаранция за произход е отделно продадена от производителя, не следва да се [представя] или продава на крайния потребител като енергия, произведена от възобновяеми източници. Важно е да се направи разграничение между зелените сертификати, използвани за схеми за подпомагане, и гаранциите за произход.

[...]

(56) Гаранциите за произход сами по себе си не предоставят право да се ползват националните схеми за подпомагане“.

5 Съгласно член 1 от Директива 2009/28, озаглавен „Предмет и приложно поле“:

„Настоящата директива установява обща рамка за насърчаването на енергията от възобновяеми източници. С нея се задават задължителни национални цели за общия дял на енергия от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия [...]. Тя установява правила относно статистическите прехвърляния между държави членки, съвместните проекти между държави членки и с трети държави, гаранциите за произход, административните процедури, информацията и обучението и достъпа до електроенергийната мрежа за енергията от възобновяеми източници. [...]“.

6 Член 2, втора алинея, букви й)—л) от посочената директива съдържа следните определения:

„[...]“

й) „гаранция за произход“ означава електронен документ, който служи единствено като доказателство пред краен потребител, че определен дял или количество енергия е произведено от възобновяеми източници съгласно изискванията на член 3, параграф 6 от Директива 2003/54/ЕО [на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и отменяща Директива 96/92/ЕО (ОВ L 176, стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 61)];

к) „схема за подпомагане“ означава всеки инструмент, схема или механизъм, прилагани от държава членка или група държави членки, които насърчават използването на енергия от възобновяеми източници чрез намаляване на себестойността на тази енергия, увеличаване на цената, на която може да бъде продадена, или увеличаване, посредством задължение за [използване на] енергия от възобновяеми източници или по друг начин, на обема на покупките на такава енергия. Това включва, но не се ограничава до инвестиционни помощи, данъчни облекчения или намаления, връщане на платени данъци, схеми за подпомагане на задължението за използване на възобновяеми източници на енергия, включително тези, при които се използват зелени сертификати, и схеми за пряко ценово подпомагане, включително преференциални тарифи и премийни плащания;

л) „задължение за енергия от възобновяеми източници“ означава национална схема за подпомагане, изискваща от производителите на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето производство, изискваща от доставчиците на енергия да включат в своите доставки определен дял енергия от възобновяеми източници или изискваща от потребителите на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето потребление. Това включва схеми, съгласно които такива изисквания могат да бъдат изпълнени чрез използване на зелени сертификати“.

7 Член 3, параграфи 1—3 от Директива 2009/28 гласи:

„1. Всяка държава членка гарантира, че нейният дял на енергия от възобновяеми източници, изчислен в съответствие с разпоредбите на членове 5—11, в брутното крайно потребление на енергия през 2020 г. е най-малко равен на нейната обща национална цел за дела на енергията от възобновяеми източници през тази година, посочен в третата колона на таблицата от приложение I, част А. Такива задължителни общи национални цели съответстват на цел от най-малко 20-процентен дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия в Общността през 2020 г. [...]

2. Държавите членки въвеждат ефективно определени мерки, предназначени да гарантират, че делът на енергията от възобновяеми източници се равнява на или надвишава посочения дял в индикативната крива, съдържаща се в приложение I, част Б.

3. За да постигнат целите по параграфи 1 и 2 от настоящия член, държавите членки може, *inter alia*, да прилагат следните мерки:

- а) схеми за подпомагане;
- б) мерки на сътрудничество между различните държави членки и с трети държави за постигането на техните общи национални цели в съответствие с членове 5—11.

Без да се засягат разпоредбите на членове [107 ДФЕС] и [108 ДФЕС], държавите членки имат право да решат, в съответствие с членове 5—11 от настоящата директива, до каква степен да подпомагат енергия от възобновяеми източници, произведена в друга държава членка“.

8 Съгласно член 5, параграфи 1 и 3 от тази директива:

„1. Брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници във всяка държава членка се изчислява като сбор от:

- а) брутното крайно потребление на електроенергия от възобновяеми източници;

[...]

3. За целите на параграф 1, буква а) брутното крайно потребление на електроенергия от възобновяеми източници се изчислява като количеството електроенергия, произведено в държава членка от възобновяеми източници на енергия, [...]“.

9 Озаглавеният „Съвместни схеми за подпомагане“ член 11 от посочената директива предвижда в параграф 1:

„Без да се засягат задълженията на държавите членки по член 3, две или повече държави членки може да решат на доброволни начала да обединят или частично да координират своите национални схеми за подпомагане. В такива случаи определено количество енергия от възобновяеми източници, произведено на територията на участващите държави членки, може да се разглежда като част от общата национална цел на друга участваща държава членка, ако съответните държави членки:

- а) извършат статистическо прехвърляне на определени количества енергия от възобновяеми източници от една държава членка към друга, в съответствие с член 6, или

б) определят правило за разпределението, одобрено от участващите държави членки, въз основа на което се разпределят количества енергия от възобновяеми източници между участващите държави членки. Такова правило се нотифицира на Комисията не по-късно от три месеца след края на първата година, през която то поражда действие“.

10 Член 15 от същата директива, посветен на гаранциите за произход, предвижда по-специално:

„1. За да се докаже на крайните потребители делът или количеството енергия от възобновяеми източници в енергийния състав на доставчик на енергия, в съответствие с член 3, параграф 6 от Директива [2003/54], държавите членки гарантират, че произходът на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, може да се гарантира като такъв по смисъла на настоящата директива в съответствие с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии.

2. [...]

Гаранцията за произход не е от значение за спазването на член 3 от държава членка. Прехвърлянията на гаранции за произход, отделно или заедно с физическия пренос на енергия, не засяга решението на държавите членки да използват статистически прехвърляния, съвместни проекти или съвместни схеми за подпомагане за съблюдаване на целите или за изчисляване на брутно крайно потребление на енергия от възобновяеми източници в съответствие с член 5.

[...]

9. Държавите членки признават гаранциите за произход, издадени в друга държава членка в съответствие с настоящата директива, само като доказателство за елементите, посочени в параграф 1 и параграф 6, букви а) — е). [...]

[...]“.

Шведското право

11 Схемата за сертифициране на електроенергията е въведена със Закон (2003:113) относно сертификатите за електроенергия [lagen (2003:113) om elcertifikat, наричан по-нататък „Законът от 2003 г.“]. Става въпрос за схема за подпомагане на производството на електроенергия от възобновяеми източници на енергия (наричана по-нататък „зелена електроенергия“). Този закон е заменен, считано от 1 януари 2012 г., със Закон (2011:1200) относно сертификатите за електроенергия [lagen (2011:1200) om elcertifikat, наричан по-нататък „Законът от 2011 г.“], който има за цел по-специално да осигури транспонирането на Директива 2009/28.

12 Съгласно Закона от 2011 г. на одобрените производители се издава сертификат за електроенергия за всеки мегаватчас (MWh) произведена зелена електроенергия. Запитващата юрисдикция посочва, че макар такова изрично ограничение да не се съдържа в текста на Закона от 2011 г., от подготвителните работи по този закон и по Закона от 2003 г. ясно следва, че само инсталациите за производство на зелена електроенергия, разположени на територията на Швеция, могат да бъдат одобрени за получаване на тези сертификати. За сметка на това одобряването на инсталации, намиращи се извън шведската територия, е невъзможно.

13 Въпреки че Законът от 2011 г. не предвижда, че закупуването на сертификати за електроенергия трябва да се придружава от съответно закупуване на електроенергия, този закон не изключва възможността за такова съвместно закупуване.

14 Сертификатите за електроенергия могат да се търгуват на отворен за конкуренция пазар, в който цената се определя от взаимодействието между предлагането и търсенето.

- 15 Търсенето на сертификати за електроенергия се поражда от факта, че доставчиците на електроенергия и определени потребители са задължени да притежават и да връщат на държавата на 1 април всяка година определена квота от сертификати, съответстваща на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия през изминалата година.
- 16 Съгласно глава 4, член 1 от Закона от 2011 г.:
- „Задължение за квота имат:
- 1) доставчиците на електроенергия;
 - 2) потребителите на електроенергия, използващи произведена от тях електроенергия, когато използваното количество надвишава 60 MWh за конкретна година в инсталация, чиято инсталирана мощност е над 50 [киловата (kW)];
 - 3) потребителите на електроенергия, при условие че са използвали вносна или закупена на Северната електроенергийна борса електроенергия, и
 - 4) регистрираните енергоемки предприятия“.
- 17 Квотата от сертификати за електроенергия, която се определя в зависимост от целта за производство на зелена електроенергия, която си поставя Кралство Швеция, варира според съответните периоди. За периода от 2010 г. до 2012 г. тя е определена на 0,179.
- 18 Доставчиците прехвърлят върху потребителите изкупната цена на сертификатите за електроенергия.
- 19 От становищата на страните в главното производство, както са възпроизведени в акта за преюдициално запитване, също е видно, че ако не са в състояние да върнат изисквания брой сертификати за електроенергия към предвидената дата, съответните доставчици на електроенергия и съответните потребители са длъжни да заплатят определена парична сума. В представеното пред Съда писмено становище шведското правителство също посочва задължението за заплащане на такава такса, която квалифицира като „специфична“ (наричана по-нататък „специфичната такса“).
- 20 Освен това е безспорно, че при липсата на международно споразумение, сключено в съответствие с член 11 от Директива 2009/28, задължението за квота може да бъде изпълнено само посредством сертификати за електроенергия, издадени съгласно Закона от 2011 г.
- 21 В това отношение глава 1, член 5 от Закона от 2011 г. гласи:
- „Сертификатите за електроенергия, издадени за производството на възобновяема електроенергия в друга държава, могат да се използват, за да се изпълни задължението за квоти съгласно настоящия закон, при условие че шведската схема за сертифициране на електроенергията е координирана със схемата за сертифициране на електроенергията в другата държава с международно споразумение“.
- 22 На 29 юни 2011 г. Кралство Швеция сключва такова споразумение с Кралство Норвегия. За сметка на това между Кралство Швеция и Република Финландия не съществува споразумение от този вид.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 23 На 30 ноември 2009 г. Ålands Vindkraft подава пред компетентния шведски орган искане за одобрение на своя ветропарк „Oskar“, намиращ се във Финландия, на Оландските острови, за да му бъдат издадени сертификати за електроенергия.
- 24 С решение от 9 юни 2010 г. Energimyndigheten отхвърля това искане, с мотива че само намиращите се в Швеция инсталации за производство на зелена електроенергия могли да бъдат одобрени за издаването на сертификати за електроенергия.
- 25 Ålands Vindkraft подава пред Förvaltningsrätten i Linköping жалба, насочена към отмяната на това решение и към приемането на неговото искане за одобрение. То по-специално изтъква нарушение на член 34 ДФЕС и в това отношение посочва, че поради квотата от сертификати за електроенергия, която за разглеждания период е определена на 0,179, схемата за сертифициране на електроенергията имала за резултат запазването на около 18 % от шведския пазар на потребление на електроенергия за производителите на зелена електроенергия, намиращи се в Швеция, при това в ущърб на вноса на електроенергия от други държави членки. Такава пречка за търговията не можело да се обоснове със съображения за опазване на околната среда, щом като по-конкретно потреблението на зелена електроенергия в Швеция би било насърчено в същата степен чрез предоставянето на сертификати за електроенергия на зелената електроенергия, която се консумира в Швеция, но е произведена в други държави членки.
- 26 В самото начало Förvaltningsrätten i Linköping отбелязва, че макар посоченото решение да е прието съгласно Закона от 2003 г., по силата на шведското право спорът в главното производство трябва да се реши съгласно приложимия към момента на разглеждането му от съда закон, в случая Законът от 2011 г. Последният закон впрочем не променя съществено нормите, приложими към проблематиката в главното производство.
- 27 Посочената юрисдикция счита, че е необходимо на първо място да се определи дали разглежданата в главното производство схема за сертифициране на електроенергията действително представлява схема за подпомагане, обхваната от член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28, по-специално щом като тази схема поставя в по-благоприятно положение производството на зелена електроенергия, докато споменатите разпоредби от своя страна сочат използването или потреблението на такава енергия. Ако случаят наистина е такъв, по-нататък би следвало да се определи дали тази схема е разрешена от посочената директива, макар да изключва от своето приложно поле инсталациите, които произвеждат зелена електроенергия в други държави членки.
- 28 На следващо място, същата юрисдикция отбелязва, от една страна, че посочената схема позволява на шведските производители на зелена електроенергия да получат пряко икономическо предимство пред производителите от други държави членки. Тя отбелязва, от друга страна, че макар Законът от 2011 г. да не обвързва формално продажбата на сертификатите за електроенергия с продажбата на съответната електроенергия, тази правна уредба може непряко да насърчи търговията с електроенергия с национален произход, тъй като доставчиците биха могли да получат по-голям стимул да купуват електроенергия от национални производители, след като последните могат да им предоставят и сертификатите, от които тези доставчици се нуждаят, за да изпълнят наложеното им задължение за квота.
- 29 Ако се предположи, че посочената правна уредба представлява мярка с равностоен на количествено ограничение на вноса ефект по смисъла на член 34 ДФЕС, тогава би следвало да се постави въпросът дали тази мярка в настоящия случай може да се обоснове с императивни съображения за опазване на околната среда.

- 30 В този контекст Förvaltningsrätten i Linköping си задава въпрос по-специално относно евентуалната релевантност на решение PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160), щом като, от една страна, за разлика от германската схема за подпомагане, разглеждана по делото, по което е постановено това решение, шведската схема за сертифициране на електроенергията не налага формално задължение на доставчиците на електроенергия да купуват електроенергия от национални производители, и от друга страна, щом след обявяването на посоченото решение правото на Съюза е преминало през различни етапи на развитие, свързани по-специално с приемането на Директиви 2001/77 и 2009/28.
- 31 Накрая посочената юрисдикция си задава въпрос дали, с оглед по-специално на принципа на правна сигурност, изключването на зелената електроенергия, произведена извън шведската територия, от приложното поле на разглежданата в главното производство схема за подпомагане, не е трябвало да бъде изрично предвидено от Закона от 2011 г.
- 32 При тези обстоятелства Förvaltningsrätten i Linköping решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Шведската схема за сертифициране на електроенергията е национална схема за подпомагане, която изисква доставчиците на електроенергия и определени потребители на електроенергия в тази държава членка да купуват сертификати за електроенергия, съответстващи на определен дял от техните доставки или потребление, без да е налице изрично изискване да купуват електроенергия от същия източник. Сертификатите за електроенергия се издават от Кралство Швеция и доказват, че е произведено определено количество електроенергия от възобновяеми източници на електроенергия. Чрез продажбата на тези сертификати производителите на [зелена] електроенергия [...] си набавят допълнителен приход към дохода от продажбата на електроенергия. Член 2, [втора алинея], буква к) и член 3, параграф 3 от [Директива 2009/28] следва ли да се тълкуват в смисъл, че позволяват на държава членка да прилага национална схема за подпомагане като горепосочената, в която могат да участват само производители, установени на територията на тази държава, и в резултат на която тези производители имат икономическо предимство пред производители, на които не може да бъде предоставен сертификат за електроенергия?
- 2) Може ли с оглед на член 34 ДФЕС схема като описаната в първия въпрос да представлява количествено ограничение на вноса или мярка, имаща равностоен ефект?
- 3) При утвърдителен отговор на втория въпрос, може ли такава схема при все това да бъде съвместима с член 34 ДФЕС предвид целта ѝ да насърчава производството на [зелена] електроенергия[...]?
- 4) От значение ли е за отговорите на предходните въпроси фактът, че ограничаването на приложното поле на тази схема само за националните производители не е изрично предвидено в националния закон?“.

Производството пред Съда

- 33 С актове, съответно подадени в секретариата на Съда на 5 и 6 февруари и на 14 март 2014 г., Европейският парламент, Съветът на Европейския съюз и Кралство Швеция искат да се постанови възобновяване на устната фаза на производството.
- 34 В подкрепа на тези искания те изтъкват по същество, че след обявяването на заключението на генералния адвокат, в което се предлага на Съда да постанови, че член 3, параграф 3 от Директива 2009/28 е невалиден, и доколкото поради това Съдът би могъл да реши делото въз

основа на доводи, свързани по-скоро с невалидността на посочената разпоредба, отколкото с нейното тълкуване, които не са могли да бъдат обсъдени от заинтересованите субекти, би следвало да им се позволи да изтъкнат своите аргументи в това отношение.

- 35 Съгласно член 83 от Процедурния правилник на Съда след изслушване на генералния адвокат Съдът може да постанови възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено, когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда или когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от страните или заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз.
- 36 В настоящия случай, след като изслуша генералния адвокат, Съдът счита, че разполага с всички необходими сведения, за да се произнесе по делото. Той освен това отбелязва, че делото не трябва да се реши въз основа на довод във връзка с валидността на Директива 2009/28, който не е могъл да бъде обсъден от заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда.
- 37 При тези обстоятелства не следва да се постановява възобновяване на устната фаза на производството.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 38 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали разпоредбите на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28 трябва да се тълкуват в смисъл, че те позволяват на държава членка да въведе схема за подпомагане като разглежданата в главното производство, която предвижда предоставянето на търгуеми сертификати на производителите на зелена електроенергия по отношение само на зелената електроенергия, произведена на територията на тази държава, и която задължава доставчиците и определени потребители на електроенергия да връщат всяка година на компетентния орган определено количество такива сертификати, съответстващо на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия.
- 39 На първо място следва да се установи дали схема за подпомагане на зелената електроенергия като разглежданата в главното производство представлява „схема за подпомагане“ по смисъла на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28.
- 40 В това отношение следва да се отбележи най-напред, че видно от съображение 25 от посочената директива, законодателят на Съюза е приел, че едно от важните средства за постигане на целта, която тя преследва, е да се гарантира правилното функциониране на националните схеми за подпомагане, предвидени от Директива 2001/77.
- 41 Впрочем от съображение 14 от Директива 2001/77 изрично следва, че сред различните видове национални схеми за подпомагане, предвидени от тази директива, вече са включени механизмите за подпомагане, които, подобно на разглежданата в главното производство схема за подпомагане, използват „зелени сертификати“.
- 42 Освен това разпоредбите на член 2, втора алинея, букви к) и л) от Директива 2009/28 също специално посочват националните схеми за подпомагане, при които се използват „зелени сертификати“.

- 43 Що се отнася до обстоятелството, че разглежданата в главното производство схема по-скоро подкрепя „производството“ на зелена електроенергия, отколкото нейното „използване“ или „потребление“ по смисъла на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 1 от тази директива, трябва да се отбележи следното.
- 44 От една страна, що се отнася до факта, че определението на „схема за подпомагане“, съдържащо се в член 2, втора алинея, буква к) от Директива 2009/28, се отнася, както подчертава запитващата юрисдикция, до инструментите, схемите или механизмите, които насърчават „използването“ на зелена енергия, евентуално посредством задължение за нейното „използване“, следва да се има предвид, първо, че член 1 от тази директива, който е свързан с предмета и приложното ѝ поле, посочва, че тази директива установява обща рамка за насърчаването на зелена енергия.
- 45 Второ, следва да се отбележи, че член 2, втора алинея, буква л) от посочената директива пояснява какво трябва да се разбира под „задължение за енергия от възобновяеми източници“ по смисъла на член 2, втора алинея, буква к) от Директивата. В това отношение посочената алинея, буква л) препраща към националните схеми за подпомагане, изискващи от производителите да „включат“ определен дял зелена енергия или „изискващ[и] от доставчиците на енергия да включат в своите доставки определен дял енергия от възобновяеми източници, или изискващ[и] от потребителите на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето потребление“, като същевременно изрично уточнява, че в тази категория схеми се включват схемите, съгласно които тези изисквания могат да бъдат изпълнени с използването на зелени сертификати.
- 46 Впрочем разглежданата в главното производство схема за подпомагане има такива характеристики, щом като предвижда задължение за доставчиците на електроенергия и определени потребители да използват зелени сертификати, за да изпълнят съответните си задължения да включат в своите доставки на електроенергия определен дял зелена електроенергия или да включат определен дял зелена електроенергия в своето потребление.
- 47 Колкото до обстоятелството, от друга страна, че задължителните национални цели, за чието постигане са призвани да допринесат схемите за подпомагане, посочени в член 3, параграф 3 от Директива 2009/28, са определени в член 3, параграф 1 от тази директива като дял зелена енергия в „крайното потребление“ на енергия, необходимо е да се отбележи, че от член 5, параграфи 1 и 3 от посочената директива следва, че това потребление в действителност се изчислява въз основа на количеството зелена електроенергия, „произведено“ в държавата членка.
- 48 Така от съображенията, посочени в точки 40—47 от настоящото съдебно решение, следва, че схема за подпомагане на производството на зелена електроенергия, която използва зелени сертификати, като разглежданата в главното производство, има необходимите характеристики, за да се квалифицира като „схема за подпомагане“ по смисъла на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28.
- 49 Що се отнася, на второ място, до съмненията на запитващата юрисдикция относно факта, че разглежданата в главното производство схема за подпомагане предвижда предоставяне на сертификати за електроенергия по отношение само на зелената електроенергия, произведена на националната територия, трябва да се посочи, че с приемането на Директива 2009/28 законодателят на Съюза е запазил възможността за такова териториално ограничаване.
- 50 В това отношение е видно, най-напред, от съображение 25 от тази директива, че след като констатира, че повечето държави членки прилагат схеми за подпомагане, насърчаващи единствено производството на зелена енергия на тяхна територия, споменатият законодател посочва, че с цел да се осигури ефективността на тези схеми като мерки, призвани да

допринесат за спазването на съответните общи национални цели, е изключително важно тези държави да могат да определят дали и до каква степен националните им схеми за подпомагане се прилагат за зелената енергия, произведена в други държави членки, и да се споразумеят за това, като прилагат механизмите на сътрудничество, предвидени от посочената директива.

- 51 По-нататък, член 3, параграф 3 от Директива 2009/28 изрично предвижда, че без да се засягат разпоредбите на членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, държавите членки имат право да решат, в съответствие с членове 5—11 от посочената директива, до каква степен да подпомагат енергията от възобновяеми източници, произведена в друга държава членка.
- 52 Накрая, що се отнася по-конкретно до националните схеми, използващи зелени сертификати, необходимо е да се отбележи, че законодателят на Съюза изрично се е погрижил да поясни в съображения 52 и 56 от тази директива, че гаранциите за произход, издадени в различните държави членки в изпълнение на посочената директива, трябва да се разграничават от зелените сертификати, използвани в рамките на националните схеми за подпомагане, и че те сами по себе си не предоставят право да се ползват такива схеми. Както впрочем следва от член 2, втора алинея, буква й) и член 15, параграфи 1 и 9 от същата директива, гаранциите за произход, чиято единствена функция е да посочат на крайните потребители дела зелена енергия в енергийния състав на доставчик на енергия, трябва да бъдат взаимно признавани между държавите членки само във връзка с това.
- 53 Тези пояснения на свой ред потвърждават, че законодателят на Съюза не е имал намерение да наложи на държавите членки, избрали схема за подпомагане, която използва зелени сертификати, да разширят ползването ѝ върху зелената електроенергия, произведена на територията на друга държава членка.
- 54 С оглед на всички гореизложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че разпоредбите на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28 трябва да се тълкуват в смисъл, че позволяват на държава членка да въведе схема за подпомагане като разглежданата в главното производство, която предвижда предоставянето на търгуеми сертификати на производителите на зелена електроенергия по отношение само на зелената електроенергия, произведена на територията на тази държава, и която задължава доставчиците и определени потребители на електроенергия да връщат всяка година на компетентния орган определено количество такива сертификати, съответстващо на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия.

По втория и третия въпрос

- 55 С втория и третия си въпрос, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 34 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че представлява мярка с равностоен на количествено ограничение на вноса ефект по смисъла на тази разпоредба национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда предоставянето на търгуеми сертификати на производителите на зелена електроенергия по отношение само на зелената електроенергия, произведена на територията на съответната държава членка, и която задължава доставчиците и определени потребители на електроенергия да връщат всяка година на компетентния орган определено количество такива сертификати, съответстващо на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия, или в противен случай да плащат специфична такса. При утвърдителен отговор тази юрисдикция иска да се установи дали такава правна уредба все пак може да бъде обоснована с оглед на преследваната от нея цел за насърчване на производството на зелена електроенергия.

По приложимостта на член 34 ДФЕС

- 56 Според *Energimyndigheten*, шведското и германското правителство не следва да се извършва проверка по член 34 ДФЕС на ограничението, с което се характеризира по този начин териториалното приложно поле на разглежданата в главното производство правна уредба, тъй като Директива 2009/28 е мярка за хармонизиране, която изрично предвижда, че държавите членки не са длъжни да отворят своите схеми за подпомагане на зелената електроенергия, произведена в други държави членки, и че такова евентуално отваряне представлява само възможност за тези държави, която в такъв случай трябва да се осъществи изключително по правилата, предвидени от тази директива.
- 57 В това отношение следва да се припомни, че когато дадена област е предмет на изчерпателна хармонизация на равнището на Съюза, всяка свързана с нея национална мярка трябва да се преценява с оглед на разпоредбите на тази мярка за хармонизация, а не с оглед на разпоредбите на първичното право (вж. в този смисъл решение *Radlberger Getränkegesellschaft и S. Spitz*, C-309/02, EU:C:2004:799, т. 53 и цитираната съдебна практика).
- 58 Поради това в настоящия случай следва да се определи дали трябва да се приеме, че извършената с Директива 2009/28 хармонизация е от естество да изключи проверката на съвместимостта с член 34 ДФЕС на правна уредба като разглежданата в главното производство.
- 59 В това отношение още в самото начало следва да се отбележи, че без да има намерение да извършва изчерпателна хармонизация на националните схеми за подпомагане на производството на зелена енергия, законодателят на Съюза, както следва по-специално от съображение 25 от тази директива, приема за отправна точка, от една страна, констатацията, че държавите членки прилагат различни схеми за подпомагане, и от друга страна, принципа, че е необходимо да се гарантира доброто функциониране на тези схеми, за да се поддържа доверието на инвеститорите и да се даде възможност на тези държави да разработят ефективни национални мерки за постигане на задължителните общи национални цели, които им отрежда посочената директива.
- 60 Определението на „схема за подпомагане“ за целите на прилагането на тази директива, съдържащо се в член 2, втора алинея, буква к) от нея, също подчертава преимуществено държавния произход на инструментите, схемите или механизмите за подпомагане, макар да се ограничава с доста общо посочване на съществуващите видове национални стимули, предназначени да насърчават използването на енергия, произведена от възобновяеми източници.
- 61 От своя страна член 1 от Директива 2009/28, който описва нейния предмет, не съдържа повече сведения, от които да се разбира, че тази директива има за цел да извърши хармонизация на специфичните характеристики на различните национални схеми за подпомагане.
- 62 Член 3, параграф 3 от посочената директива, с който по същество само се позволяват и насърчават националните схеми за подпомагане на производството на зелена енергия, също не съдържа сведения относно тези характеристики, с изключение на пояснението, че държавите членки имат право да решат, в съответствие с членове 5—11 от същата директива, до каква степен да подпомагат зелената енергия, произведена в друга държава членка.
- 63 В така описания контекст не може да се приеме, че като се е занимала с този аспект, отнасящ се до териториалното приложно поле на националните схеми за подпомагане, Директива 2009/28 е извършила, по смисъла на припомнената в точка 57 от настоящото съдебно решение съдебна практика, изчерпателна хармонизация на свързаната с тях област, която да е в състояние да изключи проверката на тяхната съвместимост с член 34 ДФЕС (по аналогия вж. решение *Radlberger Getränkegesellschaft и S. Spitz*, EU:C:2004:799, т. 54—57).

64 С оглед на гореизложените съображения следва да се направи тълкуване на разпоредбите на Договора, отнасящи се до свободното движение на стоки, в перспективата, посочена във втория и третия въпрос.

Относно наличието на пречка за търговията

65 Свободното движение на стоки между държавите членки е основен принцип на Договора, който намира изражение в забраната, установена в член 34 ДФЕС (вж. по-специално решение Комисия/Дания, C-192/01, EU:C:2003:492, т. 38).

66 Съгласно постоянната съдебна практика, като забранява между държавите членки мерките с равностоен на количествени ограничения на вноса ефект, посочената разпоредба се отнася до всяка национална мярка, която може пряко или непряко, действително или потенциално да възпрепятства търговията в рамките на Общността (вж. по-специално решения Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, т. 5 и PreussenElektra, EU:C:2001:160, т. 69).

67 Впрочем в това отношение следва да се приеме, че разглежданата в главното производство правна уредба може да възпрепятства, най-малкото непряко и потенциално, вноса на електроенергия, по-специално зелена електроенергия, от други държави членки, и при това по различни начини.

68 От една страна, от посочената правна уредба следва, че доставчиците и определени потребители са длъжни да притежават, в рамките на предвидения годишен краен срок, определено количество сертификати за електроенергия, за да изпълнят наложеното им задължение за квота, което зависи от общото количество доставена или потребена от тях електроенергия.

69 При липсата обаче по-специално на международно споразумение за тази цел, само сертификатите, предоставени съгласно националния режим, могат да бъдат използвани, за да се изпълни това задължение. Така, посочените доставчици и потребители по принцип са длъжни да купят такива сертификати за внасяната от тях електроенергия, като в противен случай са длъжни да платят специфична такса.

70 В този смисъл подобни мерки са от такова естество, че могат да възпрепятстват вноса на електроенергия от други държави членки (по аналогия вж. по-специално решение Ligur Carni и др., C-277/91, C-318/91 и C-319/91, EU:C:1993:927, т. 36).

71 От друга страна, запитващата юрисдикция отбелязва в акта и във въпросите си, че макар в рамките на въведената с разглежданата в главното производство схема за подпомагане производителите на зелена електроенергия да могат да продават своите сертификати за електроенергия на отворения за конкуренция пазар, предназначен за тази търговия, нищо в тази правна уредба не забранява на посочените производители да продават тези сертификати заедно с електроенергията, която произвеждат.

72 Съществуването обаче на такава възможност на практика изглежда от естество да може да насърчи евентуалното започване на преговори и уреждането на договорни отношения, при необходимост дългосрочни, относно доставката на национална електроенергия от такива производители на доставчиците или на потребителите на електроенергия, тъй като по такъв начин последните всъщност могат да получат едновременно електроенергията и зелените сертификати, от които се нуждаят, за да изпълнят наложеното им задължение за квота.

- 73 Оттук следва, че и в това отношение разглежданата в главното производство схема за подпомагане има за последица, най-малкото потенциално, възпирането на вноса на електроенергия с произход от други държави членки (вж. в този смисъл решение Комисия/Ирландия, 249/81, EU:C:1982:402, т. 27—29).
- 74 В този контекст трябва по-специално да се припомни, че фактът, че дадена държава членка не е изпълнила задължението си да приеме подходящи мерки, за да предотврати пречките за свободното движение на стоки, които са създадени в частност от действията на операторите, но са станали възможни посредством специална правна уредба, която тя е въвела, е от естество да възпрепятства търговията в рамките на Общността в същата степен както положителните действия (вж. в този смисъл решения Комисия/Франция, C-265/95, EU:C:1997:595, т. 31 и Schmidberger, C-112/00, EU:C:2003:333, т. 58).
- 75 С оглед на гореизложеното следва да се приеме, че правна уредба като разглежданата в главното производство може да възпрепятства вноса на електроенергия, по-специално зелена електроенергия, с произход от други държави членки и че следователно тя представлява мярка с равностоен на количествени ограничения на вноса ефект, която по принцип е несъвместима със задълженията съгласно правото на Съюза, произтичащи от член 34 ДФЕС, освен ако тази правна уредба може да бъде обективно обоснована (в този смисъл вж. по-специално решение Комисия/Австрия, C-320/03, EU:C:2005:684, т. 69).

По евентуалното обосноваване

- 76 Както следва от постоянната съдебна практика, национална правна уредба или практика, която представлява мярка с равностоен на количествени ограничения ефект, може да бъде обоснована с едно от съображенията от общ интерес, изброени в член 36 ДФЕС, или с императивни изисквания. И в единия, и в другия случай националната мярка трябва да е в състояние да гарантира в съответствие с принципа на пропорционалност осъществяването на преследваната цел и да не надхвърля необходимото за нейното постигане (вж. по-специално решение Комисия/Австрия, C-524/07, EU:C:2008:717, т. 54 и цитираната съдебна практика).

– По целта за насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници

- 77 Съгласно постоянната съдебна практика национални мерки, които могат да възпрепятстват търговията в рамките на Общността, могат да бъдат обосновани по-специално с императивни изисквания за опазването на околната среда (в този смисъл вж. решение Комисия/Австрия, EU:C:2008:717, т. 57 и цитираната съдебна практика).
- 78 В това отношение следва да се припомни, че използването на възобновяеми енергийни източници за производството на електроенергия, което правна уредба като разглежданата в главното производство има за цел да насърчава, е полезно за опазването на околната среда, тъй като допринася за намаляването на емисиите на парникови газове, които са сред основните причини за климатичните промени, с които Европейският съюз и неговите държави членки са се ангажирали да се справят (в този смисъл вж. решение PreussenElektra, EU:C:2001:160, т. 73).
- 79 Ето защо увеличението на това използване представлява, както е посочено по-специално в съображение 1 от Директива 2009/28, важна част от пакета от мерки, необходими за намаляване на тези емисии и за съобразяване с Протокола от Киото към Рамковата конвенция на Организацията на обединените нации по изменението на климата, както и с допълнителни общностни и международни ангажименти за намаление на емисиите на парникови газове след 2012 г.

- 80 Както Съдът вече е отбелязал, такова увеличение има за цел и закрилата на здравето и живота на хората, животните или растенията — съображения от общ интерес, изброени в член 36 ДФЕС (в този смисъл вж. решение *PreussenElektra*, EU:C:2001:160, т. 75).
- 81 Освен това от член 194, параграф 1, буква в) ДФЕС следва, че разработването на възобновяеми енергийни източници е една от целите, които трябва да ръководят политиката на Съюза в областта на енергетиката.
- 82 С оглед на гореизложените съображения трябва да се приеме, че целта за насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници за производството на електроенергия — както целта, преследвана от разглежданата в главното производство правна уредба — по принцип може да обоснове евентуални пречки за свободното движение на стоки.
- По пропорционалността
- 83 Както бе припомнено в точка 76 от настоящото съдебно решение, за да може да се обоснове посочената национална правна уредба, тя все пак трябва да отговаря на изискванията, произтичащи от принципа на пропорционалност, тоест да е годна да постигне преследваната от нея легитимна цел и да е необходима за постигането на целта.
- 84 Необходимо е най-напред, и в отговор на някои въпроси, повдигнати в това отношение от запитващата юрисдикция, да се преразгледат в светлината на развитието на релевантното право на Съюза някои особености на пазара на електроенергия, които Съдът е взел предвид в контекста на проверката за пропорционалност, извършена от него в решение *PreussenElektra* (EU:C:2001:160).
- 85 По-конкретно, както отбелязва генералният адвокат в точки 83—86 от своето заключение, вече не е актуална констатацията, направена от Съда в точка 78 от посоченото решение, съгласно която действащата тогава Директива 96/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 1996 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 27, 1997 г., стр. 20) е била само етап от либерализирането на пазара на електроенергия и е оставила да съществуват пречки пред търговията с електроенергия между държавите членки.
- 86 Всъщност следва да се припомни, че впоследствие Съюзът приема различни правни инструменти, които имат за цел постепенното премахване на тези пречки, за да се позволи въвеждането на напълно действащ вътрешен електроенергиен пазар, в който по-специално е засилен трансграничният обмен на електроенергия в Съюза и в който всички доставчици ще могат да доставят своите стоки, а потребителите ще могат да избират свободно своя доставчик. Конкретни примери за такива инструменти са последващите Директиви 2003/54 и 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54 (ОВ L 211, стр. 55) и последващите Регламенти (ЕО) № 1228/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия (ОВ L 176, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 51) и (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент № 1228/2003 (ОВ L 211, стр. 15).
- 87 За сметка на това се потвърждава констатацията, направена от Съда в точка 79 от решение *PreussenElektra* (EU:C:2001:160), че естеството на електроенергията е такова, че след като се захрани преносната или разпределителната мрежа, е трудно да се определи произходът ѝ, и по-специално енергийният източник, от който е произведена.

- 88 Обстоятелството, че последващите Директиви 2001/77 и 2009/28 предвиждат, че произходът на зелената електроенергия може да се докаже посредством гаранции за произход, не може да постави под съмнение посочената констатация.
- 89 От една страна, както вече бе отбелязано в точка 52 от настоящото съдебно решение, единствената функция на тези гаранции за произход е да посочат на крайните потребители дела зелена енергия в енергийния състав на даден доставчик на енергия.
- 90 От друга страна, трябва да се приеме за установено, че предвид заместимия характер на намиращата се в преносните и разпределителните мрежи електроенергия, посочените гаранции не позволяват да се докаже, че дадено количество електроенергия, доставено от тези мрежи, е именно произхождащото от възобновяеми енергийни източници, по отношение на които същите гаранции са били издадени, поради което систематичното отличаване на електроенергията в качеството ѝ на зелена електроенергия на етапите на разпространението и потреблението остава трудно осъществимо.
- 91 Въз основа на тези предварителни съображения е необходимо, на първо място, да се изследва един от аспектите на разглежданата в главното производство правна уредба, който запитващата юрисдикция подчертава във въпросите си и по отношение на който на Ålands Vindkraft е отказано одобрение, а именно фактът, че съгласно тази правна уредба сертификатите за електроенергия се предоставят само за зелената електроенергия, произведена на националната територия.
- 92 В това отношение следва да се приеме, че при настоящото състояние на правото на Съюза такова териториално ограничение може само по себе си да се разглежда като необходимо с цел да се постигне преследваната в случая легитимна цел, насочена към насърчаване на увеличеното използване на възобновяеми енергийни източници за производството на електроенергия.
- 93 Несъмнено е вярно, както поддържа по-специално Ålands Vindkraft, че преследването на целта за опазване на околната среда, на която се основава увеличението на производството и на потреблението на зелена електроенергия, тоест по-конкретно за намаляване на емисиите на парникови газове, както всъщност и на свързаните с нея цели за закрила на здравето и живота на хората, животните или растенията, изглежда a priori възможно в рамките на Съюза, независимо дали това увеличение се дължи на инсталации, намиращи се на територията на една или друга държава членка.
- 94 При все това, при условие по-специално че правото на Съюза не извършва хармонизация на националните схеми за подпомагане на зелената електроенергия, на държавите членки по принцип е позволено да ограничат ползването на такива схеми до производството на зелена електроенергия, разположено на тяхна територия.
- 95 Първо, обстоятелството, че дадена национална схема за подпомагане е създадена по такъв начин, че по-скоро е пряко в полза на производството на зелена електроенергия, отколкото само на нейното потребление, може по-специално да се обясни с оглед на това, че зеленият характер на електроенергията е свързан само с производството ѝ и че в този смисъл целите в областта на околната среда за намаляване на газовите емисии могат да бъдат действително преследвани най-вече на етапа на производството.
- 96 За сметка на това и както бе отбелязано в точки 87 и 90 от настоящото решение, след като преносната или разпределителната мрежа се захрани със зелената електроенергия, е трудно да се определи специфичният ѝ произход, поради което систематичното ѝ отличаване като зелена електроенергия на етапа на потреблението изглежда трудно осъществимо.

- 97 Освен това трябва да се припомни, че както следва по-специално от съображения 1 и 25 и от член 3, параграф 1 и член 5, параграфи 1 и 3 от Директива 2009/28, и както бе изложено при анализа на първия въпрос, за да се гарантира изпълнението на поетите от Съюза международни ангажименти в областта на околната среда, законодателят на Съюза определя задължителни национални цели на различните държави членки, изразени като квоти за производство на зелена електроенергия.
- 98 Второ, и относно факта, че разглежданата в главното производство схема за подпомагане е предвидена по такъв начин, че е в полза само на производството на зелената електроенергия, разположено на националната територия, следва да се отбележи, че както посочва законодателят на Съюза в съображение 15 от Директива 2009/28, изходната позиция, потенциалът за производство на енергия от възобновяеми източници и енергийният състав на всяка държава членка са различни, именно поради което посоченият законодател е приел, че предвид тези различия следва да се извърши справедливо и подходящо разпределение между тези държави на необходимите усилия за изпълнение на посочените международни ангажименти на Съюза.
- 99 Освен това, и както отбелязва посоченият законодател в съображение 25 от тази директива, за да функционират добре националните схеми за подпомагане, изглежда изключително важно държавите членки да могат да контролират ефекта и разходите на тези схеми в зависимост от своя потенциал, като същевременно поддържат доверието на инвеститорите.
- 100 По-нататък следва да се припомни, че макар да запазва националния и принципно териториален характер на съществуващите схеми за подпомагане, законодателят на Съюза все пак предвижда и различни механизми, предназначени да дадат възможност на държавите членки да си сътрудничат, доколкото е възможно, за да постигнат задължителните цели, които им определя посочената директива. Сред тези механизми е предвидената в член 11 от същата директива възможност за създаване на съвместни схеми за подпомагане.
- 101 Както бе посочено в точка 22 от настоящото съдебно решение, именно тази възможност е била използвана от Кралство Швеция и Кралство Норвегия, които — тъй като и двете притежават схеми за подпомагане, използващи зелени сертификати — са пристъпили към тяхното интегриране.
- 102 Колкото до изтъкнатото от Ålands Vindkraft обстоятелство, че според някои индикатори Кралство Швеция отсега разполагало с мощности за производство на зелена електроенергия, които могат да му позволят да постигне задължителните национални цели, определени му от посочената директива, трябва да се констатира, че дори да се приеме за потвърдено, това обстоятелство не може да обоснове заключението, че териториалното ограничение, с което се характеризира разглежданата в главното производство схема за подпомагане, повече не би било необходимо.
- 103 В това отношение всъщност е достатъчно да се отбележи, че такава схема за подпомагане на зелената енергия, чиито производствени разходи изглеждат, както по-специално припомнят шведското правителство и Комисията, все още доста високи в сравнение с тези за електроенергията, произведена от невъзобновяеми енергийни източници, по същество има за цел да насърчава в дългосрочна перспектива инвестициите в нови инсталации, като предоставя на производителите определени гаранции по отношение на бъдещата продажба на произведената от тях зелена електроенергия. В този смисъл ефективността на такава схема по дефиниция изисква определена устойчивост, която да може по-специално да гарантира зачитането на оправданите правни очаквания на инвеститорите, които са се ангажирали в тази насока, и да осигури продължаване на експлоатацията на тези инсталации.

- 104 С оглед на гореизложеното не изглежда, че единствено защото е ограничило правото на участие в схема за подпомагане, използваща зелени сертификати, като разглежданата в главното производство, само до зелената електроенергия, произведена на националната територия, Кралство Швеция е нарушило принципа на пропорционалност. При настоящото състояние на правото на Съюза тази държава членка с основание е приела, че такова териториално ограничение не надхвърля необходимото за постигане на целта за увеличение на производството и косвено — на потреблението на зелена електроенергия в Съюза, преследвана както от тази национална схема, така и от Директива 2009/28, в чийто обхват се вписва тази схема.
- 105 Необходимо е все пак да се провери, на второ място, дали, преценени заедно с посоченото по-горе териториално ограничение, другите характеристики на разглежданата в главното производство правна уредба, посочени от запитващата юрисдикция, позволяват да се стигне до заключението, че тази правна уредба, разглеждана в нейната цялост, напълно отговаря на изискванията, произтичащи от принципа на пропорционалност.
- 106 В това отношение всъщност трябва да се припомни, че видно от акта за преюдициално запитване тази правна уредба се характеризира по-специално със задължение, възлагано всяка година на доставчиците и на определени потребители на електроенергия, да притежават и да връщат на компетентния орган определено количество сертификати за електроенергия, съответстващо на дял от техните доставки или от тяхното потребление, като в противен случай са длъжни да плащат специфична такса.
- 107 От съдържащото се описание в посочения акт също следва, от една страна, че заинтересованите лица могат да се снабдят със сертификатите за електроенергия, които производителите предлагат на отворен за конкуренция специфичен пазар, в който цената на сертификата се определя от взаимодействието между предлагането и търсенето, и от друга страна, че посочената правна уредба не изисква, нито изключва възможността електроенергията и сертификатите да се купуват заедно от един и същи производител.
- 108 В този смисъл от разглежданата в главното производство правна уредба следва, че при внос в Швеция на зелена електроенергия, произведена от Ålands Vindkraft във Финландия, търговията или потреблението на тази електроенергия по принцип ще изискват от страна на съответните доставчици или потребители, включително при необходимост от Ålands Vindkraft в евентуалното му качество на доставчик, последните да закупят сертификати за електроенергия в съответствие с количеството на така внесената електроенергия.
- 109 С оглед на тези различни аспекти е необходимо да се отбележи, първо, че национална схема за подпомагане, която подобно на схемата по главното производство използва зелени сертификати, има за цел по-специално да възложи поемането на допълнителните разходи във връзка с производството на зелена електроенергия пряко от пазара, а именно от доставчиците и потребителите на електроенергия, които са обвързани от задължението за квота и в крайна сметка от потребителите.
- 110 Като правят такъв избор, държавите членки не надхвърлят свободата на преценка, от която продължават да се ползват при преследването на легитимната цел за увеличаване на производството на зелена електроенергия.
- 111 Второ, следва да се отбележи, че за разлика например от инвестиционната помощ, този вид схеми имат за цел да подпомагат експлоатацията на инсталации за производство на зелена електроенергия, след като те са вече действащи. В това отношение задължението за квота е предназначено по-специално да гарантира на производителите на зелена електроенергия

търсене на сертификатите, които са им били издадени, и по този начин да улесни продажбата на произведената от тях зелена енергия на цена, която е по-висока от пазарната цена на конвенционалната енергия.

- 112 Стимулиращият ефект, оказван от подобна схема върху производителите на електроенергия като цяло, включително по-конкретно тези, които едновременно са производители, от една страна, и доставчици или потребители, от друга страна, с цел да ги накара да увеличат своето производство на зелена електроенергия, в този смисъл не изглежда да може да се постави под съмнение, нито следователно пригодността на тази схема да постигне преследваната легитимна цел в конкретния случай.
- 113 Трето, следва да се отбележи все пак, че доброто функциониране на такава схема по същество предполага наличието на пазарни механизми, предоставящи възможност на операторите, които имат задължение за квота, но още не разполагат с необходимите сертификати, за да изпълнят посоченото задължение, да се снабдят със сертификати по ефективен начин и при справедливи условия.
- 114 Поради това е важно да се установят механизми, които гарантират въвеждането на истински пазар на сертификати, където предлагането и търсенето действително могат да се срещат и да се стремят към равновесие, така че наистина да е възможно там заинтересованите доставчици и потребители да се снабдяват със сертификати при справедливи условия.
- 115 Впрочем според констатациите на запитващата юрисдикция зелените сертификати действително се продават на отворен за конкуренция пазар в съответната държава членка, поради което цената им се определя от взаимодействието между предлагането и търсенето.
- 116 Колкото до обстоятелството, че разглежданата в главното производство правна уредба предвижда, че доставчиците и потребителите, които не спазват възложеното им задължение за квота, са длъжни да заплатят специфична такса, трябва да се посочи следното. Макар налагането на такава такса несъмнено да може да се разглежда като необходимо за поощряване, от една страна, на производителите да увеличат своето производство на зелена електроенергия, и от друга страна, на операторите със задължение за квота реално да закупят изискваните сертификати, при все това е нужно също правилата за определяне и размерът на тази такса да не надхвърлят необходимото за такова стимулиране, като в това отношение се избягва по-специално санкционирането на съответните оператори по начин, който би се оказал прекомерен.
- 117 Четвърто, следва да се припомни, че запитващата юрисдикция подчертава, че разглежданата в главното производство правна уредба не изключва възможността доставчиците и потребителите, които имат задължение за квота, да могат да се снабдят едновременно с електроенергия и със сертификати за електроенергия от националните производители на зелена електроенергия. Ålands Vindkraft поддържа, че поради това обстоятелство националните производители на зелена електроенергия могат — чрез обединяване на прехвърлянето на сертификатите за електроенергия с прехвърлянето на електроенергията — да насърчат продажбата на последната.
- 118 В това отношение следва да се отбележи, че доколкото съществува пазар на зелени сертификати, който отговаря на изискванията, посочени в точки 113 и 114 от настоящото решение, в който операторите, внесли електроенергия с произход от други държави членки, могат да се снабдят със сертификати по ефективен начин и при справедливи условия, фактът, че разглежданата в главното производство правна уредба освен това не забранява на производителите на зелена електроенергия да продават заедно електроенергия и сертификати на операторите, които имат задължение за квота, не означава, че тази правна уредба надхвърля необходимото за постигане на целта за увеличение на производството на зелена електроенергия. Всъщност фактът, че

такава възможност продължава да е налице, изглежда от естество да може да окаже допълнителен стимулиращ ефект върху производителите, за да увеличат своето производство на зелена електроенергия.

- 119 С оглед на всички гореизложени съображения на втория и третия въпрос следва да се отговори, че член 34 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда предоставянето на търгуеми сертификати на производителите на зелена електроенергия по отношение само на зелената електроенергия, произведена на територията на съответната държава членка, и която задължава доставчиците и определени потребители на електроенергия всяка година да връщат на компетентния орган определено количество такива сертификати, съответстващо на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия, или в противен случай да плащат специфична такса.

По четвъртия въпрос

- 120 С четвъртия си въпрос, разгледан в светлината на съдържащите се в акта за преюдициално запитване мотиви, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали, ако се приеме, че член 34 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че допуска правна уредба като разглежданата в главното производство, доколкото тя запазва правото да се ползват въведените от нея мерки за подпомагане само за производството на зелена електроенергия на територията на съответната държава членка, правото на Съюза, и по-специално предвиденият от него принцип на правна сигурност, за сметка на това не допуска положение, при което ограничението на териториалното приложно поле не следва изрично от разпоредбите на тази правна уредба.
- 121 В това отношение следва да припомни, че посочената юрисдикция счита, че съгласно разглежданата в главното производство правна уредба производствените инсталации на зелена електроенергия, намиращи се извън шведската територия, нямат право да ползват схемата за сертифициране на електроенергията. Тя изтъква, че макар посоченото ограничение да не следва изрично от текста на тази правна уредба, тя трябва да се тълкува в този смисъл, по-специално с оглед на нейните подготвителни работи.
- 122 Комисията посочва в това отношение, че споменатото ограничение следва изрично от текста на член 5, глава 1 от Закона от 2011 г., поради което Съдът не следва да отговаря на поставения въпрос.
- 123 Трябва обаче да се отбележи, че въпросът дали и евентуално до каква степен ограничението на териториалното приложно поле на разглежданата в главното производство правна уредба произтича от текста на тази уредба, се отнася до тълкуването на последната и следователно попада в изключителната компетентност на националните юрисдикции (в този смисъл вж. по-специално решение *ČEZ*, C-115/08, EU:C:2009:660, т. 57 и цитираната съдебна практика).
- 124 Що се отнася до поставения от запитващата юрисдикция въпрос, още в самото начало следва да се припомни, че от дадения от Съда отговор на първия въпрос следва, че разглежданата в главното производство схема за подпомагане представлява схема за подпомагане по смисъла на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28, която следователно цели, както е видно от последната разпоредба, да допринесе за осъществяването от Кралство Швеция на задължителните цели, които му определя посочената директива във връзка с производството на зелена електроенергия на неговата територия.

- 125 Впрочем от постоянната съдебна практика следва, че когато приемат по такъв начин мерки, чрез които прилагат правото на Съюза, държавите членки трябва да спазват общите принципи на това право, сред които по-специално се числи принципът на правната сигурност (в този смисъл вж. по-специално решения *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, т. 43 и цитираната съдебна практика и *IBV & Cie*, C-195/12, EU:C:2013:598, т. 49).
- 126 Запитващата юрисдикция трябва да провери дали правна уредба като разглежданата в главното производство съответства на посочения принцип, тъй като в рамките на преюдициално запитване по член 267 ДФЕС Съдът е компетентен единствено да предостави на тази юрисдикция всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които да ѝ позволят да прецени това съответствие (вж. в този смисъл по-специално решение *Plantanol*, EU:C:2009:539, т. 45 и цитираната съдебна практика).
- 127 В това отношение следва да се припомни, че според постоянната практика на Съда принципът на правна сигурност изисква, от една страна, правните норми да бъдат ясни и точни, а от друга страна, прилагането им да е предвидимо за правните субекти (вж. по-специално решение *Plantanol*, EU:C:2009:539, т. 46 и цитираната съдебна практика).
- 128 По-специално посоченият принцип изисква дадена правна уредба да позволява на заинтересованите лица да се запознаят с точния обхват на задълженията, които тя им налага, и да могат да се запознаят по недвусмислен начин със своите права и задължения и да действат съобразно с тях (вж. по-специално решение *ArcelorMittal Luxembourg/Комисия и Комисия/ArcelorMittal Luxembourg и др.*, C-201/09 P и C-216/09 P, EU:C:2011:190, т. 68 и цитираната съдебна практика).
- 129 Що се отнася до териториалното приложно поле на схемата за подпомагане, предвидена от разглежданата в главното производство правна уредба, за да определи дали са спазени изискванията на принципа на правна сигурност, запитващата юрисдикция може да вземе предвид всички относими данни, които следват от съдържанието, от целта или от структурата на тази правна уредба (по аналогия вж. решение *Mitsui & Co. Deutschland*, C-256/07, EU:C:2009:167, т. 32).
- 130 Тази юрисдикция може също да вземе предвид обстоятелството, че посочената национална правна уредба се вписва в контекста на прилагането на Директива 2009/28, към която впрочем изрично препращат подготвителните работи по Закона от 2011 г., доколкото по-конкретно, както следва от направения от Съда анализ на първия въпрос, тази директива изрично допуска въвеждането от държавите членки на подобни териториално ограничени схеми за подпомагане, с цел по-специално да се позволи на тези държави да постигнат задължителните цели, които им налага посочената директива във връзка с производството на зелена електроенергия на тяхна територия.
- 131 С оглед на гореизложеното и без да се засяга окончателната преценка, която е от компетентността единствено на националната юрисдикция, не е видно, че разглежданата в главното производство правна уредба може да наруши принципа на правна сигурност.
- 132 С оглед на всички гореизложени съображения на четвъртия въпрос трябва да се отговори, че националната юрисдикция следва да провери — като вземе предвид всички относими данни, сред които може да се включи по-специално нормативният контекст на правото на Съюза, в който се вписва разглежданата в главното производство правна уредба — дали посочената правна уредба, преценявана с оглед на нейното териториално приложно поле, отговаря на изискванията, произтичащи от принципа на правна сигурност.

По съдебните разноси

¹³³ С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Разпоредбите на член 2, втора алинея, буква к) и член 3, параграф 3 от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО, трябва да се тълкуват в смисъл, че позволяват на държава членка да въведе схема за подпомагане като разглежданата в главното производство, която предвижда предоставянето на търгуеми сертификати на производителите на електроенергия от възобновяеми източници по отношение само на електроенергията, произведена от тези източници на територията на тази държава, и която задължава доставчиците и определени потребители на електроенергия да връщат всяка година на компетентния орган определено количество от тези сертификати, съответстващо на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия.
- 2) Член 34 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда предоставянето на търгуеми сертификати на производителите на електроенергия от възобновяеми източници по отношение само на електроенергията, произведена от тези източници на територията на съответната държава членка, и която задължава доставчиците и определени потребители на електроенергия всяка година да връщат на компетентния орган определено количество от тези сертификати, съответстващо на дял от всичките им доставки или потребление на електроенергия, или в противен случай да плащат специфична такса.
- 3) Националната юрисдикция следва да провери — като вземе предвид всички относими данни, сред които може да се включи по-специално нормативният контекст на правото на Съюза, в който се вписва разглежданата в главното производство правна уредба — дали посочената правна уредба, преценявана с оглед на нейното териториално приложно поле, отговаря на изискванията, произтичащи от принципа на правна сигурност.

Подписи